

Nyere gravmæler på danske kirkegårde

Af Vagn Andersen, kirkegårdsleder Hørsholm Kirkegård og Anne-Louise Sommer, lektor, Institut for Kunsthistorie, Århus Universitet

Med den korte billedserie vil vi vise nogle få af de mange forskellige spændende gravmonumenter, der opsættes på vores kirkegårde rundt i landet. Der er lagt mest vægt på nyere gravmonumenter med lidt anderledes udformning, end vi normalt ser på kirkegårdene.

Vedbæk kirkegård, opsat i 2000, udført af sten- og billedhugger Steen Jensen, Nykøbing Mors.
Rød Bohussten, grov slebet.
Der er i alt 6 blomster med 5 blade, tiltænkt som en fælles plænebegravelsesplads.
Fotograf Steen Jensen.

Efterhånden som vi fik billedmaterialet ind, blev det sværere at vælge hvilke typer, der skulle medtages. Vi har udvalgt forskellige, som vi mener, er med til at skabe nogle nye sider af vore kirkegårde.

En del af gravmonumenterne er ideer fra tidligere typer, som har været brugt på kirkegårdene, og som

stadigvæk kan findes. Andre er nytænkning, nogle med indhugget billede, tekst eller vers, andre igen meget kunstneriske udført.

Mange af de gravmonumenter vi modtog billeder af, var vedlagt spændende historier. Oftest sættes gravmonumentet i forbindelse med afdøde. Symbolik eller tilknytning har været den røde tråd.

Når man færdes rundt på landets kirkegårde, og studerer dette emne, ser man, at der findes megen kreativitet blandt gravstedsejerne, billed- og stenhuggerne.

Hørsholm kirkegård, Jonna Lund Jensens gravsted, opsat i 1993, udført af stukkørmeester Peer Rubin, efter model som afdødes ægtefælle Ib Damgaard Petersen havde lavet.

Udført i 9 beton-elementer der udgør en 2/3 af en cirkel.

Elementerne er forsynet med et relief, der i abstrakt form viser en mand, en kvinde og to børn, der vandrer i en lund.

Den trekvarte cirkel skal symbolisere de venner og den familie, som i afdødes sidste måneder stod vagt om hende og støttede hende til det sidste.

Fotograf Vagn Andersen

Hørsholm kirkegård, Gunnar Schneekloths gravsted, opsat i 1990, udført af afdøde stenhuggermester Ole Nielsen Stenhuggergården i Fredensborg. Granit udformet som et fuglebad.

Fotograf Vagn Andersen

Hørsholm kirkegård, Jarmila Zemanovas gravsted, opsat i 2000, udført af sten- og billedhugger Steen Jensen, Nykøbing Mors.

Blå Rønne granit, symbolet skal forestille en solsikke.

Fotograf Vagn Andersen

Hørsholm kirkegård, Per Vainø Larsens gravsted, opsat i 1995, udført af Lyngby Stenhuggeri, efter tegning af afdødes børn. Mattæus granit. Fotograf Vagn Andersen

Assistens kirkegård, København, Anna Freya Sørensens gravsted. Gravstenen blev opsat, på hendes 17 års fødselsdag d. 19.4.1999.

Inskriptionen på stenen er et digt skrevet af Anna Freya Sørensen selv på væggen bag hendes seng. Efter hendes død, som skete ved en trafikulykke i efteråret 1998, fandt hendes mor Annette Sørensen det smukt, at hendes datters egne ord skulle præge gravstenen, idet det til fulde fortalte om det specielle menneske, hun var.

Stenen er af Indisk granit, med naturkløvet forside.

Udført af Stenhuggermester Rudi Larsen, København.

Fotograf Michéle Bottelet Lundskær

Assistens kirkegård, København, Lars L. Larsens gravsted, opsat i 1996, udført af billedkunstner Jørn Larsen, Sundby, København. Svensk granit.

Fotograf Michèle Bottelet
Lundskær

Vestre kirkegård, København, Trine Vester 1957-1998, sat op i 1998, Inskriptionen:

Though lovers be lost love shall not;
And death shall have no dominion.

Dylan Thomas

Udført af Stenhugger Niels Bach, Kjellerup.

Gravstenen består af to dele. En fundamentsten af Donny Brook sandsten fra New South Wales, Australien, som måler 15x90x100 cm. Inskriptionerne er udhugget i fundamentstenen. Overdelen er formet som en keglestub, hvor basens diameter er 77 cm. og toppens diameter er 14 cm. Keglestubben er 66 cm. høj. I keglestubbens top er der udhugget en lille skål, som er 11 cm. i diameter og 5,5 cm. dyb. Keglestubben er udført i kunstsandsten.

Fotograf Marianne Linné Nielsen

Viborg kirkegård, Fabrikant Aksel Damgaard Jensens gravsted, opsat i 1966, udført af maler og billedkünstler Jørn Larsen, Sundby i København.

Sort poleret svensk granit, belægningen omkring er sort portugisisk skiffer.

Fotograf Niels Kruse

Viborg kirkegård, Fusagers familiegravsted, opsat i 1995, udført af Stenhuggergården i Skive.

Materiale rødflammet Svensk granit (Halmstad)

Familien har selv lavet modellen i pap som oplæg.

Fotograf Niels Kruse

Sct. Marie Sogns Kirkegård i Sønderborg, Familie Wernich's gravsted, opsat i 1977.
Udført af Sønderborg stenhuggeri.
Kors der er hugget ud af klippen. Ideen har familien fra et andet gravmonument på Sct. Johannes kloster i Slesvig, som familien fik lavet et par generationer tilbage.
Fotograf Allan Krank

Sct. Marie Sogns Kirkegård i Sønderborg, Sophie Magdalene Alshauge's gravsted. Opsat i 1999
Udført af Sønderborg stenhuggeri
Fotograf Allan Krank

Herning Vestre Kirkegård, opsat i 1997, Gerda Klaris Søgaard's gravsted.

Fremstillet af billedhugger Erik Heide, Mors.
Materialet Sort Svensk Granit.

Familien besøgte Erik Heide's atelier på Mors, og hensat i et hjørne stod et jernkors. Historien var den, at en mus tilsyneladende meningsløst havde gnavet sig vej ind i dyngen af flamingo, som anvendes til modeller for jernkunsten. Musen havde efterladt sig et spor, som mest af alt lignede et kors. Denne tilfældighedens gave i flamingo blev skåret ud og lagt ned i støbesand og glødende jern smeltede modellen væk, så sporet efterfølgende fremstod i dette jernkors. Børnene var glade for historien om den tilfældige mus. Korset er anbragt på en steleformet diabassten i sort, svensk granit. Stenen lever med vejrets omskiftten. Når det er regn og rusk, forsvinder de indhuggede data i stenen, og den pårørende er virkelig efterladt. Mens solskin nærmest får stenens tegn til at mejsle sig fast i sjælen på den, der hviler sig lidt på bænken.

Indskrift: Gerda Klaris Søgaard
15.8.1953 - 20.12.1997

Vent på Herren
stol på ham
så griber Han ind.

Fotograf Knud Jørgen Poulsen

Herning Vestre Kirkegård,
Gunnar Johannes Poulsen's
gravsted.

Opsat i 1994

Udført af ægtefællen billed-
hugger Monika Poulsen,
Roslev.

Materialet grå finsk granit.
Da Monika Poulsens mand
døde i 1994 ville hun gerne
selv lave gravstenen, og da
afdøde var højskolelærer,
skulle det lyse granit
udtrykke den lyse grund-
tvigske kristendomsopfattel-
se. Korssymbolet bliver gen-
nem monumentets form
som en bevægelse, ligesom
troen sætter menneskesin-
det i bevægelse. Derfor
valgte hun den asymmetri-
ske form.

Fotograf Knud Jørgen Poulsen

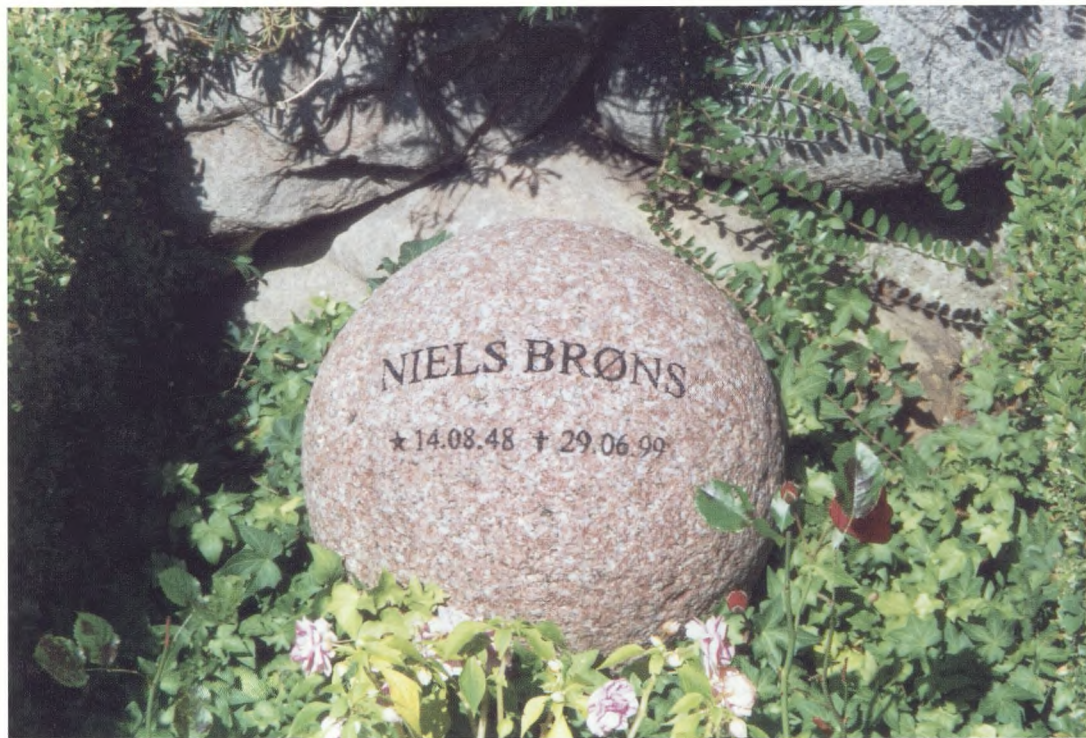
Herning Vester Kirkegård,
Anne Sofie Damgaard's
gravsted.

Udført af Stenhuggeriet,
Vestergade i Herning.

Gravstenen skal symbolise-
re deres afdøde datters per-
sonlighed. Derfor den ran-
ke, slanke sten med de skar-
pe kanter, som var en del af
Anne Sofies sind. Formen er
også rund og udstråler sød-
me og ynde.

Fotograf Knud Jørgen Poulsen

Humblebæk Kirkegård, Niels Brøns gravsted.

Opsat i 1999. Tilhugningen skete for ca. 400 år siden.

Kanonkugle "bombe" beregnet til en mørser (mortér).

Indskriften er udført af Stenhuggergården i Fredensborg.

Kanonkugle Bohusgranit ca. 33,5 cm. i diameteren.

Bissens statue "Landsoldaten" på Rådhuspladsen i København viser, at soldaten sætter den ene fod på en erobret mørser af lille kaliber. På landsoldaternes tid var man dog for længst ophørt med at bruge sten som bomber. Omkring år 1600 gik man over til at anvende metal til bomber og granater.

Stenen kan således have været en "nytte" genstand endnu på Christian den Fjerdes tid.

Fotograf Vagn Andersen